

10.

V e svém rozlehlém domě na Betlémském náměstí, zvaném U Halánků, zřídil Vojta Náprstek, organizátor vlasteneckého i feministického hnutí, takzvaný Americký klub dam. Jako mecenáš poskytl několik velkých místností, jejichž stěny byly obloženy knihami, protože jedním z prvních úkolů klubu bylo založit knihovnu a čítárnu. Odpovídalo to přesvědčení zakladatele i vůdčích vlasteneckých dam, že vzdělání je pro budoucnost českých žen nesmírně důležité. Jejich dosavadní možnosti byly skoupé, školství bylo k ženskému pohlaví zcela macešské. Proto v klubovně a čítárně probíhaly přednášky a debaty o rozvoji škol pro dívky, napomohlo tomu založení Vyšší dívčí školy, kterou mezi prvními absolvovala Zdenka Havlíčková, spolu s Filipkou Hráskou, Eliškou Krásnohorskou, Květou Hrdličkovou a jinými slečnami.

Dámy z vedení klubu – Marie Riegerová, Augusta Braunerová, Karolina Světlá – připravovaly zřízení dalšího potřebného ústavu: chtěly založit dívčí průmyslovou školu, aby studentky získaly vzdělání v profesích vhodných pro ženy. Už mnohokrát živě debatovaly o tom, jaké budou osnovy vyučování, které obory nová škola zařadí, vedle humanitních předmětů bylo třeba dívky učit ekonomii, zbožíznalství a případně zdravotvědu, aby se dodatečně mohly zúčastnit kurzu pro ošetřovatelky a pracovat v nemocnicích.

Když byla živá debata přerušena přestávkou, hostitel nachystal dámám zase jedno ze svých překvapení. Vojtěch Náprstek byl muž

asi pětáctýřicetiletý, od svých přátel dostal přezdívku *Těch*, nosil kozí bradku a stále oplýval životní energií. Byl cestovatel, etnograf, zámožný průmyslník. Nedostudoval práva ve Vídni, protože v revolučním osmačtyřicátém roce se jako vysokoškolák podílel na studentských nepokojích a pak z obav před policií zmizel. Dostal se do Hamburku. Odtud odjel do Ameriky, kde žil deset let, která strávil pilnou prací, cestováním, poznáváním a obdivováním všech možných technických a průmyslových novinek. Po návratu domů je představoval v Praze.

Na stole uprostřed čítárny – místo obvyklých časopisů a novin – pod přehozeným plátnem se něco skrývalo.

Náprstek se usmíval, hladil si bradku a čekal, až se všechny ženy shromáždí v čítárně.

„Milé dámy,“ začal téměř slavnostně, „mám pro vás překvapení.“

S gestem, za něž by se nemusel stydět ani sám velký J. J. Kolár na jevišti Prozatímního divadla, strhl plátno a na stole se odhalilo – těžko říci, co to bylo. Určitě to byl nějaký stroj. Tedy spíše menší přístroj, kovový, jeho spodní část byla litinová. Nejvýznamnější částí byla horní plošina a rovněž kovový můstek –

Ženy koukaly, posláni stroje neodhalily. Aspoň to neřekly nahlas, aby se jim ostatní nevysmály.

Náprstek se stále tajuplně usmíval a spokojeně je pozoroval. „Dámy, představuji vašeho budoucího přítele. Myslím, že bez něho nebudete moci žít.“ Rukou znovu pokynul na stůl: „Váš věrný sluha. Jistě vám přinese mnoho radosti.“

Dámy zvědavě i nedůvěřivě obcházel stůl, jako bytu bylo vystaveno nebezpečné zvíře, které může nenadále vyskočit a ublížit jim.

„Přivezl jsem jej z Londýna. Výrobek firmy Wheeler a Wilson. Je to – šicí stroj! Vidíte první šicí stroj v Čechách,“ oznámil nadšený vlastenec a propagátor pokroku v průmyslu. Je doba strojů a parní energie, ruční práce všude ve světě ustupuje a bude ustupovat.“